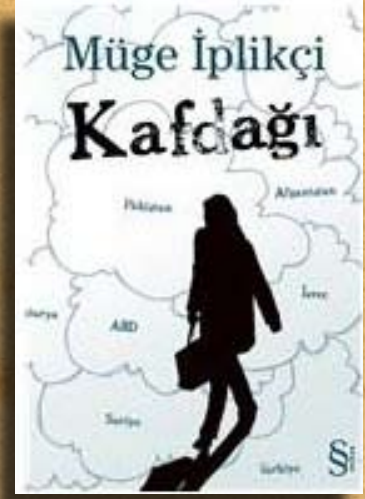


Kafdağı üzerine söyleşi

Haber 7



Çağdaş Edebiyatımızın kadın eksenli hikayeleri merkezine alan kalemi Müge İplikçi ile Everest yayınlarından çıkan Kafdağı romanı ve yazın dünyası üzerine söyleştik. Kafdağı, politik eleştirel duruşuyla, iddialı bir roman.

Eserlerinde kadına ait duyarlılıklarını bildiğimiz İplikçi, bu kez insan psikolojisini, acılarından yola çıkarak çözümleme arayışına da giriyor. Bir macera romanı olma özeliğinden son sayfaya kadar vazgeçmeyen okumalar sunuyor. Müge İplikçi kurgusunda, ilerlerken her satırda görünmez bir virajı dönüyor olabilirsiniz.

> Güçlü kadın modelini merkezine alan hikayeler kadındaki potansiyeli harekete geçirmez mi? Kadının direncini arttırmaz mı? Ya da aksine, ezilmişlerin, kaybedenlerin hayatları mı toplumu duyarlı olmaya çağırır?

> Güçlü olabilmek benim sözcük dağarcığımda koşullar ne olursa olsun devam edebilmekle eşdeğerde. Güçten anladığım hiyerarşiler kurmak ya da bir dizi kurnazlığa başvurarak engelleri aşmak değil. Kısaca umulanın tersine kırılmanız ya da mağlup edilmişliğiniz güçsüz olmanız demek değildir ki! Hayatın savurduğu nice insan tanıyorum; buna karşın hayata coşkuyla sarılmaktan vazgeçmiş değilim. Gerçek güç budur. Bugüne kadar kahraman olarak çoğunlukla bu tür insanları seçtim. Yenilmiş, bir köşeye atılmış insanlardı bu karakterler. Transit Yolcular adlı kitabımın sonunda Zarife şöyle der: İstersek o gücü kullanırız, bizi bunu kullanmaya zorlamayın! Sistem için az buz tehdit değildir bu...

> Oğlum büyüdükçe erkek hakları dikkatimi çekmeye başladı. Elimde değil. Kimi zaman erkeklerin daha mağdur olduğu duygusuna bile kapılıyorum. Eskiden böyle düşünmüyordum. Bir gün bu noktaya geleceğimi söyleseler inanmazdım. Sizin de bir oğlunuz var ve çok şefkatli olduğunuz kanısındayım. İleride erkekleri anlayan hikâyelerinizi okuma ümidi taşıyabilir miyiz?

> Daha yolun başında olduğumu düşünüyorum. Türkiye gibi ülkeler sanata, özellikle de edebiyata potansiyel bir umut mekanıdır. Ancak bu potansiyel, sanatçısına ya da yazarına kendi özgün sesini arama fırsatını verme konusunda tam tersine işler. Yeteneğe inanan biriyim; ancak zamanın, emeğin ve tecrübenin kudretine de inanan biriyim. Şu ana kadar yazdıklarımın erkek kahramanlarımı tipten ileriye taşımadığımı düşünüyorum. Ama zamanla bunun da yerine oturacağına inanıyorum. Bu üslubum için de geçerli. Hâlâ o üslubun arayışı içersinde olduğumu söyleyebilirim. Bu bana heyecan veriyor gelecekte yazacaklarım için. Kısaca karakterlerimden ve yazacaklarımdan yana umudunuzu yitirmeyiniz.

> İki kara yazgı umulmadık bir noktada daha doğru ifade etmek gerekirse noktasızlıkta buluşuyor. "Zahide'yle Emel'i buluşturan neydi?" diye çok sorguladım. Kitabınız üzerine yazılanlara baktım, görülen paydalardan tatmin olmadım. En kuvvetli paydaları, en acıyan yanları, evlatları mı? Önemsemediğiniz bir detay olabilir ama buraya takıldım. Kurgulayan olarak yanıtınız?

> Yenilmişlikleri... Bu yenilmişliklerinde sistemin payı kaydadeğer ama en önemli yenilgi nedenleri kendileri. Kadın kahramanlar üzerinde bu denli durmamın nedeni de bu. Kadınların sistemi, bu sistemin işleyiş biçimini net bir biçimde gördükleri halde hayatlarını yazgılarına teslim etmeleri her zaman çarpıcı gelmiştir bana. Hem Zahide hem Emel'de gördüğüm buydu.

> ***“Belgesel çağın kendisi gibiydi: Gizli ve ortada; saklı ve hiç” cümlesini açtılar mısınız?***

> Yazdıklarına biçilen perspektifle söyleyecek olursak: Postmodern bir cümle! Bana soracak olursanız televizyon ya da gazetelerdeki haberleri izlemeniz yeterli olacaktır. Kafdağı'ndaki belgesele de bu yüzden uygun gördüm söz konusu tanımı.

-Yarın uyandığınızda Hillary Clinton olsaydınız, “İslam'dan gelecek risk” sizin probleminiz olurdu. Bu riski bertaraf etmek adına ne yapardınız?

> Pek bir şey yapmazdım; ya da yapamazdım. ABD gibi devletlerin dış politikaları insanların insiyatifleriyle çözülebilir mi, emin değilim. Teslimat programı Bill Clinton başkanken hayata geçirilmiş bir proje. Ancak suçun yüzde yüzü Bill Clinton'a mı aittir, onu düşünmek gerekiyor. Hillary Clinton'un da mucizevi bir manevra alanı olduğuna inanmıyorum.

DEVLET YAPISINDAKİ ÇÜRÜMENİN TEMEL KAYNAĞI BULUNMALI

> ***Büyük devletler teröristleri kendileri öne sürüyorlarsa, sonrasında korkunç amaçlarına ulaşmak adına insan kıyımlarına başlıyorlarsa, 11Eylül'de gökdelenlerden yanarak düşenlerin gerçek sorumluları ortaya çıkmamış olabilir mi?***

> Belirttiğim gibi, devlet yapısındaki çürümenin kaynağını ve bu çürümenin topluma sirayet eden yanını gerçekten bulamadığımız müddetçe bu sorulara gebe bir dizi insanlık ayıbını ekleyebiliriz.

> ***Terör konusu açılınca masumların hakkı da geliyor akla. Devlet güvenlik tedbirlerini almazsa istihbarat zayıf olursa vatandaş, sokakta rahat yürüyemez hale geliyor. 12 Eylül öncesinde bunları yaşadık. Herkes haklı mücadelesini veriyordu ama karşıt görüştekiler birbirlerinin gözünü oyuyorlardı. Bunlar normal gazete haberi idi. Devlet güçleri olayları bastırmak için haklı haksız demeden kimsenin gözyaşına bakmadı. Asayiş sağlandı; bu sefer en küçücük bir sebep başka masumların ocağını yıktı. Demokratik hak ve özgürlüklerin kusursuz uygulanması da çözüm olamıyor; birbirine ters düşen demokrasi yorumları sorunlaşıyor. Yok etmeyen barış ortamı nasıl sağlanabilir?***

> Bence asayiş sağlanmamıştı. Hepimiz bal gibi bastırıldık. Sanırım koca bir ülke olarak ruhumuzun tamamını da satılığa çıkardık 12 Eylül sonrasında. Korkum ne biliyor musunuz? Büyüyemeden ölüp gideceğiz...

Bu haldeyken bile barışın geleceğine inanıyorum, inanmak istiyorum.

Barış ortamından anladığım şey şu: Barışı gerçekten istersek, ona ulaşabiliriz. Öncelikle de kendi içimizde. Büyümekten, birey olmaktan anladığım da bu zaten. Hemen her şey elimizin altından alınmış olsa da bunu inatla istemeli ve sabırla ilk önce iç barışımızı bulmalıyız.

> ***İnsanlar, inandıkları baş koydukları değerler paralelinde; bir hareket bir devrim kısaca bir değişim gerçekleştiğinde öte yakadaki ezilene acımazlar. Dava uğrunda karşı tarafa yapılan zulüm çok doğal gelir. “Geçiş dönemi idi o kadar olacaktı. İşkence, idam, keşke olmasaydı ama...” şeklinde savunmalar başlar. İnsanlık suçunu işleyenler tarihe kahraman olarak geçebilir. Bu durum, takımlarını destekleyen fanatik taraftar bakışıyla mı? İnsanda var olan sadist duygularla mı açıklanabilir ?***

> İnsan iktidarı, egosunu seven bir yaratık. Az önceki sorunuza tekrar dönecek olursak iktidarı güç ve güce

tabii olanlar biçiminde algılayan bir yapı için her yol mübahtır. Önemli olan içinde bulunduğunuz koşullarda ‘ben neredeyim ve ne yapıyorum’ sorusunu sorabilmekte saklıdır. İktidarda olmak bir yana sürekli mağdur edebiyatı içersinde yaşamının da kendi içinde yeni iktidar alanları yaratacağını unutmamalıyız. Kanaatimce 12 Eylül’ün en büyük yanılması devlet terörü değil, terörün her anlamda kazandığı meşruiyetti. Yargısız infaz sadece devlet tarafından uygulanmamıştı o dönemde. O halde soru ‘şiddetin her türüsüne karşı mıyız?’ sorusudur. Ancak bunun içinde şiddetin her boyutu var.

Yazmak Üzerine

-Eğitiminize rağmen hangi donanımız, niteliğiniz, eksik olsaydı “Asla yazmazdım” derdiniz?

> Kendine güven... Edebiyat ortamı son derece zalim bir ortamdır. En iyi üniversiteleri bitirmiş olun, hiç farketmez. Böylesi bir güveniniz yoksa devam edemezsiniz.

-Bazı romanlar çok kalın oluyor. Bir yerde okumuştum: “Gereksiz yere yapay bir biçimde yazıyla dolduruyorlar romanları sonra büyük hacimli roman olarak lanse ediyorlar.” Romanınız başka bir yazar tarafından kaleme alınsaydı sayfa sayısı çoğalabilir miydi? Bir dil ustası olarak bizi aydınlatabilir misiniz?

> Şu ara katmanlı ama hacimsiz kitaplar yazmayı seviyorum. Hiç kuşku yok ki Kafdağı çok daha hacimli bir kitap olabilirdi. Başka bir kitaba artık!

-Roman ya da hikaye yazarı zenginliğini nereden alır? Çok okumak mı? İnsan tanımak mı? Hayal gücü mü? Kültür alışverişi mi? Gezmek mi?

> Hepsi. Ancak hayalgücü işin dinamosudur, bence.

> Elinde öykü dosyası, romanı olan nereye başvurabilir? Edebiyat dünyasına kimse kolayca alınmıyor. Edebiyat dergilerine öykü gönderenler beklemeye alınıyorlar; bazen aylar sonra yayınlanıp yayınlanmayacağını öğreniyorlar. Bir yayınevinin genel yayın yönetmeni, Dostoyevski gibi yazsan basamam; senin romanını kim alır? Seni tanıyan birkaç kişi; boşuna uğraşma ” demişti. Yazma macerasına heveslenen çoğu kişi daha başlangıçta yolundan geri dönüyor. Yazma sevdalarına tavsiyeleriniz nelerdir? Çok mu yazan var? Okura mı ihtiyaç var? İnternet sitelerinde mi şanslarını arasınlar? Ne dersiniz? Çok gençken mi kapıları zorlamalı?

> İçinizde bunu gerçek bir sevda olarak algılıyorsanız, gerçek sevdanın karşılığı neyse onu yapmanızı öneririm. İnat ve sabır... Ötesi zaman içersinde gerçekleşir. Yazdıklarınıza inancınızı yitirmemeniz ve korkmamanız önemli.

> Günlük yaşantınızda, gemide, karşınızda oturan bir yolcuya dalıp romanınızın bir karakteri olarak hayal eder misiniz?

> Bazen. Konuşma imkanım yoksa mimiklerine dikkat ederim. Ellerini kullanım biçimi, kıyafeti vb. Karakterimin bir parçasına ekleyebileceğim özellikleri keşfetmeye çalışırım. Konuşma şansı olursa geçmişine yönelik izler bulmaya çalışırım. Perende’de Lizet diye bir kadından bahsederim; onunla otobüste karşılaşmıştım. Narin, güzel bir kadındı; epey sohbet etmiştim onunla.

> Dünyada ya da ülkemizde yetersiz, yeteneksiz, bulduğunuz, eserini okuduktan sonra “Bu da yazar olarak geçiniyor” diye mırıldandığınız meşhur kalemler var mı?

> Var. Ancak onları bir yazar olarak değil bir okur olarak eleştirdiğimi belirtmem gerekiyor.

> ***Bir roman yazarı, öykü yazarı, şair kaç kelime kullanır? Bunun hesabı nasıl tutulur?***

> İngiliz Dili ve Edebiyatında okurken, bu konuların tartışması yapılırdı. Örneğin Conrad'ın İngilizce yazarken kaç kelimeyle metinlerini oluşturduğunu tartışmıştık. Yanlış hatırlamıyorsam size şunu söyleyebilirim: Yaklaşık 600-1000 kelimeyle bir toplum içerisinde barınabiliyorsunuz. Ama konumuz edebiyatsa bu sayının epey üstüne ulaşmanız gerekiyor. Yazarın kendine ait ürettiği kelimeleri de düşünmemiz şart burada.

Seher Kadioğlu
21.12.2008